

AKROPOLITÁN

AKROPOLITÁN

FILOZOFIE - KULTURA - DOBROVOLNICTVÍ

Elektronický časopis č. 181, červen 2025

Filozofie, kterou navrhujeme, je způsob života dostupný všem, což znamená uplatňování učení velkých mudrců v praxi.

Kultura je uskutečňování lidských hodnot v životě, čímž se stává aktivní, využívá kvality každého člověka a rozšiřuje obzory.

Dobrovolnictví je plodem vůle vložené do služby ostatním. Neexistuje větší bohatství, než je ochota.

BRNO

www.akropolis.cz/brno

HRADEC KRÁLOVÉ

www.akropolis.cz/hradec

LIBEREC

www.akropolis.cz/liberec

OLOMOUČ

www.akropolis.cz/olomouc

OSTRAVA

www.akropolis.cz/ostava

PLZEŇ

www.akropolis.cz/plzen

PRAHA

www.akropolis.cz/praha

ZLÍN

www.akropolis.cz/zlin

Šéfredaktorka

Slavica Kroča

Odpovědná redaktorka

Ivana Hurytová

Redakce a grafická úprava:

Eva Bímová,

Martina Flaitingrová, Ondřej Aksamít,

Jana Aksamítová, Petra Pavlíčková,

Samuel Bíma, Aleš Gabriel

Nová Akropolis se nemusí plně ztotožňovat s obsahem uveřejněných textů, odpovídají za ně výhradně jejich autoři.

Všechna práva vyhrazena.

Tento časopis nebo jakákoli jeho část nesmí být reprodukovány v jakékoli formě bez předchozího písemného svolení vydavatele.

5

**MOHOU KRÁSA A TECHNIKA
JÍT RUKU V RUCE?**

6

ŘEMESLO A ŘEMESLNÍCI

9

**SANDRO BOTTICELLI
A NEOPLATONSKÉ IDEJE**

13

UMĚNÍ ZAKLÁDÁNÍ MĚST

15

KOUZELNÁ MOC HUDBY

„Umění, opravdové umění, je ona krása, ona čistá harmonie, která nás tak rozjasňuje a povznáší, že se rozezvučí to nejlepší v nás.“ J. A. Livraga

Kolikrát už jsem slyšela, jak někdo tiše či nahlas pronesl: „To je krása“, a mnohokrát jsem i já sama vyslovila tato slova, aniž by bylo zapotřebí cokoli dalšího dodávat. V takových chvílích jako by se v duši rozléval hřejivý harmonizující pocit probouzející vnitřní síly, jež obvykle dřímají v nitru člověka a ožívají teprve v kontaktu s věčnými idejemi krásy a dobra. A i když se nakonec od objektu, který byl pro nás zdrojem krásy, vzdálíme, zkušenost, kterou jsme v dané chvíli získali, se stává součástí našeho vědomí. Pokud ji udržíme aktivní, může pro nás být inspirací, jak do svých životů vkládat více harmonie vycházející z kontaktu naší duše s ideou krásy.

Napříč historií se mnozí filozofové zabývali důležitostí krásy, ve smyslu příležitosti, která může podnítit v člověku rozvoj jeho skrytých potenciálů a schopností, jako je intuice a imaginace, jež pak otevírají cesty k hlubšímu pochopení samotného života. Ten se sice projevuje skrze rozmanité formy, avšak jeho podstata spočívá v duchovním světě s jeho věčnými archetypy, jejichž odraz nacházíme v dokonale uspořádané přírodě, která po staletí inspirovala velké umělce k vytvoření nesmrtelných děl.

Etymologicky je slovo „umění“ odvozeno od slova „umět“ což v tomto případě znamená umět se prostřednictvím své intuice přiblížit k neviditelnému světu archetypů či věčných idejí, s pomocí imaginace je ztvárnit ve své mysli a následně jim dát viditelnou podobu, ať už hudební, výtvarnou, taneční, literární či v jiné umělecké formě.

Opravdový umělec obrací svoji pozornost k tomu nejvyššímu a nejčistšímu ve svém nitru, rozpoznává zde etické, estetické a metafyzické city, díky kterým chápe smysl a význam umění – přinést lidem krásu, která povznáší jejich životy a dodává jim důstojnost. Krása podporuje dobro v člověku, tedy etiku, a dobro oživuje vnímání krásy, tedy estetiku.

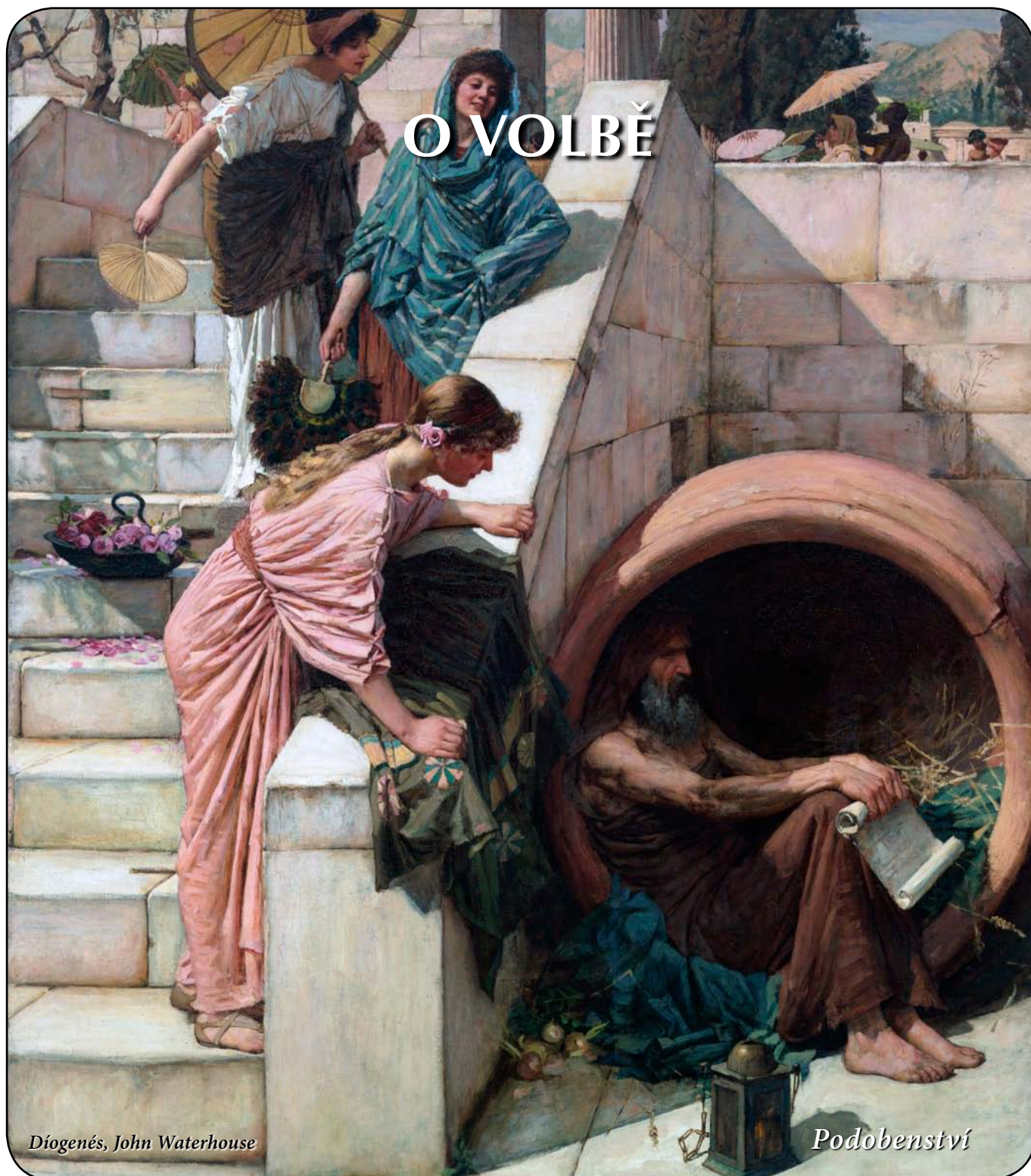
Umění je vždy spojené s tím, co je nahoře, a umělec je pojítkem mezi světem neviditelným a viditelným. Má moc ukazovat to, co je skryté, a inspirovat ke vzpřímenosti duše. Jak říká prof. Delia Steinberg Guzmán: *„Umělec musí být opravdovým služebníkem, tlumočnickem přírody, obratným zprostředkovatelem mezi dokonalými Idejemi a lidmi. Toto je jeho poslání: probouzet duši svých pozorovatelů, a nikoli jejich obdiv.“*

V Nové Akropolis, ve škole filozofie svými uměleckými aktivitami podporujeme kulturu jako péči o duši nebo kultivování či zušlechťování nitra člověka, jak se o tom zmiňoval římský filozof Cicero, který zavedl pojem *cultura animi* ve smyslu péče o duši, čímž rozšířil původní význam slova *cultura* z pěstování či obdělávání pole na pěstování nejlepších ctností v nitru člověka.

Kultura pomáhá jednotlivci i celé společnosti. Umožňuje nám očistit své nitro, zbavit se nezdravých emocí a myšlenek, vertikalizovat svůj život a pozvednout své vědomí ke kráse, jež má moc proměnit tmou nevědomosti ve světlo poznání.

V měsíci červnu v různých městech pořádáme rozmanité aktivity ke Dni Umění, na které vás srdečně zveme.

Eva Bímová

Filozof Diogenes seděl ve stínu olivovníku a jedl čočku a chléb.

Filozof Aristippos, který získal bohatství, protože sloužil králi, šel náhodou kolem a viděl chudého přítele u jeho skromné večeře.

Kdybys byl ochoten sloužit králi, nemusel bys jíst jen čočku, řekl mu.

Diogenes pokrčil rameny a odpověděl: *Kdybys byl ochoten jíst čočku, nemusel bys sloužit králi.* □

I když máme často sklon reagovat negativně, pravdou je, že krása a technika mohou existovat společně, stejně jako spolu existují i naše vlastní tělo a duch, ale pouze tehdy, pokud umíme každému z nich dát místo, které jim náleží.

Krása v sobě zahrnuje vše, co je v Duši vznešené a jemné, a potřebuje se stejně jako Duše široce projevovat, používaje všechny symboly, které jí příroda nabízí. Krása člověka povznáší, umožňuje mu vnímat vyšší úroveň, než jsou ty, v nichž obvykle žije, stejně jako člověka povznáší vibrace jeho Duše, které ho rozněcují a přenášejí do světů pro běžný rozum nepochopitelných.

Krása se však potřebuje projevit i v tomto našem světě, a proto potřebuje svou část techniky, svou část „vědět-jak“, aby se mohla projevit lépe. A opět budeme muset najít kouzelnou formuli, prvek rovnováhy a harmonie, který nám dopřeje správnou míru techniky, abychom mohli vyjádřit zlatý řez krásy. Jako ve všech případech rovnováhy je stabilní celek narušován tím či oním extrémem, aby jej učinily neklidným a rozkolísaným.

Pokud je pravda, že čistá nezhmotněná Krása by pro nás lidi byla nesrozumitelná, stejně jako nám éterické duše unikají ve svých složitých a skrytých poselstvích, je také pravda, že samotná technika je stejně vyprahlá a prázdná jako tělo robota, ovládané chladnými nitkami bez emocí a oduchovnělosti.

Pták a letadlo... pšeničný klas a stroj... zvláštní symbiózy, které nám umožňují cítit se v určitém okamžiku života jako ptáci nebo opakovat zázrak „rozmnožení“ chleba navzdory našim fyzickým omezením... Ale není to letadlo, které stvořilo ptáka, ani stroj, který vynalezl pšenici. Pták a pšenice vznikly z nevyčerpatelného tajemství přírody, tajemství plného obrazů hodných napodobování, dokud se nebudou stále více podobat Prvotní Matce.

Příroda nás učí, jak využít svou techniku ku prospěchu své krásy, jak jsou její dokonalé rytmy, které ji řídí, zákonitostmi umožňujícími trvalý život forem, avšak nikoli hmoty. A stejně tak my, lidé-akropolis, kteří se snažíme naučit jazyk Přírody, bychom měli upřednostnit duši před tělem, trvalé před pomíjivým, krásu před technikou, nekonečné před konečným.

Říká se, že jeden obrázek vydá za tisíc slov, a stejně tak možná bude třeba tisíc šroubů, aby se vyrobil pták, který létá jako ten s dvěma křídly z perí. Komplikovaný jazyk pro zemi a jiný, zjednodušený pro nebe... Kéž nám tolik řečnění ve světě nedá zapomenout na jazyk nebeský! □

ŘEMESLO A ŘEMESLNÍCI

Eva Bímová

Všechny civilizace nám po sobě zanechaly nejrůznější umělecké památky, ať už to jsou obrazy, sochy, stavby atd. Ty, kteří vytvářeli tyto krásné věci, nazýváme umělci. Kromě nich se v každé společnosti nacházela skupina lidí, kteří nebyli možná vždy tak známí, ale přesto vytvářeli krásné věci, kterými se lidé obklopovali ve svých domovech a používali je ve svém každodenním životě. Řemeslníci zásobovali svými výrobky široké vrstvy obyvatelstva, a přestože jejich posláním bylo naplnit každodenní potřeby, i jejich díla vynikala účelností a krásou.

Základem řemesla jako takového je ruční práce. Řemeslník přichází do přímého styku s výrobkem a může vše propracovat do posledního detailu. Řemeslníci ke své výrobě používali čistě přírodní materiály jako je dřevo, hlína, kůže, kámen, kost a další, a proto také měli silný vztah k přírodě. Často se jí nechávali inspirovat a využívali její bohatství ke své práci. Řemeslník musel materiál znát velmi dobře, protože tak mohl sladit jeho vlastnosti s funkcí vyráběného předmětu a vytvořit dokonalý soulad. Bylo také důležité vědět, jaký typ materiálu zvolit s ohledem na jeho vlastnosti: například určitý druh dřeva a kde je možné ho najít, případně i kdy se má co nasbírat, aby byla látka naplněna tou správnou energií. Ke své práci využíval všechny čtyři elementy: zemi, vodu, vzduch a oheň. Dobře to můžeme pozorovat například u hrnčířů, kteří museli nejprve vykopat vhodnou hlínu, smíchat ji s vodou, vytvarovat nádobu, kterou pak usušili a vypálili v peci. Život řemeslníků byl tedy úzce spjat s přírodou a stejně tak jako v přírodě nevyroste všechno okamžitě, trvalo často dlouhou dobu, než se z rukou řemeslníka zrodilo jeho dílo. A proto se trpělivost stala jednou z jeho nejdůležitějších ctností.

Nástroje pro své řemeslo si obvykle vyráběli sami, byly pro ně posvátné a věnovali jim velkou péči. Kvalita výrobků mohla být zajištěna jen tehdy, pokud se řemeslník po celý život věnoval jednomu řemeslu, kterému se v mládí vyučil. Aby se nestalo, že řemeslo zanikne, existoval určitý systém předávání tradice z jednoho řemeslníka na druhého a vytváření řetězu následovníků, který v sobě zahrnoval lásku k řemeslu a také všechna jeho tajemství.

V Japonsku se můžeme setkat s velmi krásným příkladem toho, jak dochází k postupnému zasvěcování do řemesla. Systém výuky a vztah mezi mistrem a učedníkem hluboce ovlivnily vývoj japonského řemesla. Vstup do učení se nazývá „vstupem do brány“ – tzv. *njumon*. V minulosti vstupovali adepti do této brány ve velmi raném věku, přibližně mezi sedmým a osmým rokem svého života. Učeň žil

v mistrově domě a v tomto období (které mohlo trvat i několik let) bylo jeho povinností vykonávat domácí práce a být mistrovi neustále po ruce. Nedostával žádné instrukce a nesměl se dotýkat nástrojů – v této fázi se mu říkalo *minarai*, ten, který se učí pozorováním. Učeň musel vynakládat velké úsilí, aby mu neunikla žádná maličkost, a pomalu vstřebával atmosféru řemesla. Přesně napodoboval pohyby mistra a opakoval úkony tak dlouho, dokud je zcela a dokonale nezvládl sám. Důležitou součástí výuky byla i výchova etická, která přímo podmiňovala manuální zručnost. Dokud se nevytvořila harmonie mezi myšlenkou a konaným dílem, nemohl řemeslník nikdy vytvářet krásné předměty.

Učeň měl velkou důvěru ve svého mistra a pokud pracovali společně, vytvářeli mezi sebou harmonické spojení. Mistr vštěpoval učni, aby nikdy neupřednostňoval materiální zisk. Po nějaké době se vztah mistra a učně stává intimnějším a mistr pomalu adepta zasvěcuje do nejpodstatnějších tajemství svého umění, které bylo pečlivě střeženo před okolním světem. To ho pak zavazovalo k celoživotní oddanosti: stal se nositelem a strážcem tradice. Po ukončení učební doby, přibližně mezi pětadvacátým a třicátým rokem života, si buď mohl založit vlastní dílnu, anebo zůstat v rodině svého mistra. Cílem nebylo vychovat pouze řemeslníka, ale dalšího skutečného mistra.

Ve starověkém Římě se řemeslníci podle oborů sdružovali v tzv. kolegia, aby si dobyli větší vážnosti. Každé kolegium mělo své sídlo a čas od času pořádali společné obědy, přinášeli pocty císaři, jehož socha byla v sídle každého kolegia. Jejich svátku byl vyhrazen 19. březen, kdy se konal průvod členů na Aventinum do chrámu ochránkyně řemeslníků, bohyně Minervy, kam jí byla přinesena oběť. Kolegium hájilo zájmy svého řemesla. Prvními řemeslníky byli malíři, valcháři, sedláři, kovotepci, kameníci, hrnčíři, pištci. Řemesla se do Říma obvykle dostávala z území, která Římané dobyli.

Římská kolegia bychom mohli považovat za předchůdce evropských středověkých cechů. Ty začaly vznikat ve městech, která se pak stala jejich významnými centry. V západní Evropě vznikla středověká města nejprve v Itálii (Benátky, Janov, Neapol aj.) a na jihu Francie (Marseille, Arles, Narbonne). Jedním z příznivých činitelů, jež napomáhaly rozkvětu italských a jihofrancouzských měst, byly obchodní styky s Byzancí a Východem, kde existovala četná kvetoucí řemeslnická střediska již od starověku. Nejstaršími městy ve východní Evropě, která vznikla jako střediska řemesel, byly Kyjev, Smolensk, Novgorod. Významným centrem řemesel a obchodu ve střední Evropě byla i Praha.

Charakteristickou zvláštností řemesel ve středověkých městech Evropy byla jejich cechovní organizace. Slovo cech pochází od znamení neboli cejchu, jimiž se jeden cech odlišoval od druhého. Cechovní znamení se užívalo zvláště na praporecích a pečetích, po stránce formální a právní odpovídalo erbovním pravidlům a stvrzoval je zpravidla panovník nebo někdy městská rada. Znamení představovalo

buď symbol řemesla, obrazy pracovních nástrojů nebo patrony řemesel. Cechy zahrnovaly řemeslníky příbuzných profesí, poněvadž nebylo možné vytvářet cech pro každé řemeslo. Ti, kteří zůstali mimo cech, pozbývali jeho ochrany.

Společenství měšťanů rozčleněné v cechy vytvářelo vlastní cechovní rituály, které byly určujícím faktorem veřejného života a odrážely se v reprezentaci města. Řemeslníci se zapojovali do veškerého veřejného života, podle řemesel obývali ulice, kterým dávali jména, dle cechů se řídila i jejich účast při slavnostech. Cech byl také vojenskou organizací, která se podílela na ochraně města (strážní služba) a byla zvláštní jednotkou městské pohotovosti v případě války. Členové jednotlivých cechů si navzájem pomáhali, zajišťovali pomoc zchudlým řemeslníkům a jejich rodinám v době nemoci nebo úmrtí. Cechy řemeslníkům zaručovaly ochranu před konkurencí, protože ve městech existovalo tzv. mílové právo a nikdo kromě cechů zde nesměl provozovat řemeslo. Pouze někdy, obvykle při výročních svátcích, se směli zapojit i jiní řemeslníci.

Cech spravovali starší mistři neboli cechmistři. Měli pokladnici, kterou ve městech často nazývali „klenot a matka“. Byly v ní uloženy peníze, privilegia, kroniky a cechovní pečeti. V cechovních domech se konala shromáždění, na kterých se probíraly otázky cechů, a tato jednání nesměla být vyzrazena, jinak hrozil trest vyloučení. Cechmistr často nakupoval suroviny celému cechu, rozděloval je mezi mistry a kontroloval kvalitu výrobků.

Jednotliví mistři svého řemesla pracovali buď sami se svou rodinou, nebo přijímali do učení mladé učně. Učedníka přijímal mistr buď před celým cechem nebo před cechmistry a tento si s sebou přivedl dva svědky, kteří se zaručili, že v učení setrvá. Učební doba trvala od dvou do pěti let. Po uplynutí určité doby se učeň stal tovaryšem. Obdržel výuční list a tovaryšské jméno, které se uvádělo za příjmením po celý jeho život. Tovaryši museli dodržovat jistá pravidla, jako například dbát o čistotu, nehrát o peníze, neprát se, netoulat se v noci apod. Z učení také nesměli vystoupit, kdykoliv se jim zachtělo.

Tovaryš pobíral od mistra plat, jehož výše byla přesně stanovena pro celý cech. Po čase měl možnost stát se mistrem a založit si vlastní dílnu. O přijetí mezi mistry rozhodoval také celý cech. Uchazeč musel udělat zkoušky, složit určitý obnos peněz a zaručit se dobrým chováním. Velmi důležitou stránkou byla mistrova čest. Mistři se měli mezi sebou chovat jako bratři, nepřebírat si práci ani tovaryše. Pokud mistr zemřel, celý cech byl povinen doprovodit ho na jeho poslední cestě.

Přestože řemeslníci neměli ve společnosti vysoké postavení, byli její pevnou základnou. Tvořili jednu skupinu, ve které každý ovládal svoje řemeslo, jehož prostřednictvím pomáhal ostatním. Velkou část života strávili v dílně, která pro ně byla posvátným prostorem a vytvářeli v ní krásné a užitečné předměty. Umění a řemeslo tak měly k sobě velmi blízko. □

SANDRO BOTTICELLI A NEOPLATONSKÉ IDEJE

Fortitude, Sandro Botticelli

Jana Aksamítová

Renesance

V patnáctém století dochází v Itálii ve všechruzích uměleckého vyjádření k tak mimořádné renesanci, tedy znovuzrození, že čisté ideály začaly doslova probouzet lidské duše ze spánku. Renesance obrátila člověka tváří v tvář k velkým myšlenkám antiky, člověk byl opět chápán jako svobodná bytost, která svůj osud drží pevně ve vlastních rukou a sama rozhoduje, jaké hodnoty v životě si zvolí. Jako bytost, která stojí mezi nebem a zemí a sama rozhoduje o svém růstu.

Další důležitou charakteristikou renesančního myslitele byla jeho schopnost vnímat přírodu jako živou bytost, jejíž je on součástí a se kterou musí spolupracovat a pomáhat jí.

Všechny tyto krásné myšlenky byly během období středověku v jakémsi latentním stavu a čekaly na své znovuzrození.

Sláva rodu Medicejských

Jedním z prvních měst, ve kterých vykvetla renesance, byla Florencie. Toto Město lilie, jak bylo nazýváno, prodělalo již koncem třináctého století prudký vývoj jak ekonomický, tak sociální. Jeho rozvoj vyvrcholil v roce 1434, kdy po dlouhém zápase o vládu ve městě zvítězil rod Medicejských a Cosimo de Medici získal téměř neomezenou moc, což pro město znamenalo další obrovský vzestup. U moci byl celých třicet let, během kterých získala Florencie vrcholné postavení v Evropě a setrvala v něm i po dobu vlády Cosimova nástupce Lorenza I., který pokračoval v jeho započatém díle. Cosimo býval označován jako Otec vlasti pro svoji vzdělanost a mimořádnou kultivovanost, již aplikoval v celém svém životě. A také pro slávu, kterou Florencii přinesl. Medicejský palác na Via Cavour se stal střediskem humanistické vzdělanosti. V tomto paláci Cosimo se svými syny shromáždil jednu z největších a nejbohatších knihoven v Evropě, později známou jako Biblioteca Laurenziana. A pozval do něj čtyřicet pět písařů, aby přepsali pod vedením humanisty Vespasiana da Bisticci dvě stě svazků nedostupných knih. Pověřil mladého florentského lékaře Marsilia Ficina, aby přeložil kompletní Platonovo dílo. Inspirován přednáškami Gemista Plethona Cosimo se rozhodl založit ve vile v Careggi neoplatonskou Akademii a Marcilia Ficina poveril jejím vedením.

Stejně jako vzdělanosti se Medicejští věnovali i umění. Sbírali hodnotná díla, samozřejmě především z období antiky, ale i díla svých současníků. Všichni velcí básníci, umělci, humanisté měli v paláci dveře otevřené, mohli se tam scházet a vzdělávat se. Vůdčí ideou tohoto společenství podmiňovanou a udržovanou Cosimem, byl neoplatonismus neboli snaha oživit velké myšlenky Platona o člověku a přírodě a uplatňovat je v prostředí Itálie patnáctého století. Síla těchto idejí se projevovala ve všech oborech lidské činnosti. A do tohoto prostředí se narodil jeden z největších umělců všech dob Sandro Botticelli.

Zrození umělce

Narodil se jako osmé a poslední dítě florentského koželuha Mariana di Vanni di Amadeo Filipepi a jeho manželky Smeraldy na počátku roku 1445. Jeho pravé jméno zní Alessandro di Mariano Filipepi. Svou přezdívku Botticelli získal pravděpodobně po svém starším bratru, mistru zlatnického cechu, kterému se říkalo Botticello, což znamená soudek, a u kterého se později učil zlatnickému řemeslu, protože bývalo zvykem, že učni přijímali jména svých mistrů. Umělecká práce se mu zalíbila a poprosil otce, zda by se v tomto oboru mohl dále vzdělávat.

Na výtvarnou scénu Botticelli vstoupil v roce 1464 a o čtyři roky později si založil svoji vlastní dílnu. Jeho první zakázkou byla výzdoba budovy Obchodního soudu, ve které chtěl Konzul pro umělecké záležitosti ztvárnit sedm základních ctností a pro malbu jedné z nich prosadil Botticelliho. Byla to ctnost nazvaná Síla nebo také Statečnost. Svým pojetím se výrazně lišila od ostatních, protože nepředstavovala sílu v pojetí fyzických aspektů, ale zcela v duchu Platonových idejí byla zachycena především jako síla ducha sedící na trůně s žezlem v ruce a královském šatě, ovšem také s posmutnělým výrazem ve tváři, protože člověk vždy síle svého ducha nenaslouchá a neřídí se jejími radami, ač je jeho nejvznešenější a nejčistší částí. Místo toho naslouchá hlasu svých nižších sobeckých tužeb, které bývají příčinou mnohého zla.

Na začátku 80. let 15. století byli umělci z Florencie pozváni, aby vyzdobili nově postavenou kapli zvanou Capella Magna, která později získala název Sixtinská kaple podle papeže Sixta IV., který výzdobu kaple umělcům zadal. Jedním z nich byl i Botticelli. V Římě pobývá jen krátce, necelý rok, ovšem účastí na výzdobě této kaple zaujímá přední postavení mezi florentskými umělci. A také pro něho bylo velmi důležité seznámení se se zdejšími antickými památkami, kterých hojně využil při své tvorbě. Vše krásné a harmonické, co viděl, využil jako inspiraci ve svých budoucích dílech.

Kromě toho komentuje a ilustruje Dantovo velké dílo, Božskou Komedii, jež ho svými myšlenkami provázela celý život.

Poslední zázrak a smrt Sv. Zenobia, Sandro Botticelli

Neoplatonské Ideály v obrazech

Základem renesance a humanistického hnutí je nová filozofie, která se vynořila z hlubin času, opírá se o starodávné pravdy a dává lidem i celému světu zcela jiný rozměr. Tato tajemství týkající se člověka, jeho minulosti i budoucnosti, různým způsobem popisovali renesanční filozofové a myslitelé. Botticelli pro vyjádření vznešených a krásných idejí použil to, co mistrně ovládal, malbu. A nejvíce se filozofické a nadčasové ideje odrazily právě v jeho velkých dílech s mytologickými náměty. Mezi tyto skvosty patří *Jaro*, které je považováno za vrchol umění inspirovaného neoplatonismem. Botticelli se na něm pokusil zachytit tajemství věčné poutě lidské duše na její cestě k nesmrtelnosti. A také zachycuje neustálou volbu lidské duše mezi tím, co je vyšší, ušlechtlejší, a tím, co je nižší, volbu, kterou provádí každý člověk v každém okamžiku svého jednání, protože jen na něm záleží, kterou cestu si vybere. Tuto volbu představují tři Grácie: Rozkoš a Čistota, které jsou zároveň obě součástí té třetí, Krásy. Na obraze si duše v podobě Flóry zvolí Čistotu, aby se s pomocí božského posla Merkura mohla dostat do nebe.

Druhým vrcholným obrazem je *Zrození Venuše*, na kterém můžeme vidět Venuši v podobě téměř absolutní Čistoty a Krásy, což by byly charakteristiky lásky nebeské, čisté, nesobecké, povznášející, umožňující duchovní život.

Dalším obrazem s antickou tematikou je například *Pallas Athéna a Kentaur*, na kterém bohyně moudrosti víská ve vlasech kentaura, který k této moudrosti teprve kráčí a nechává se jí řídit. V jiném klíči tato dvojice představuje vztah nižší a vyšší složky člověka, ve kterém se ta nižší podřizuje té vyšší.

Z antických témat je známá ještě jeho kompozice *Pomluva*, namalovaná podle popisu ztraceného obrazu velkého antického malíře Apella. Obraz zachycuje skupinu neřestí, nad nimiž se tyčí Pravda ve své čistotě, ukazující prstem vzhůru na místo, odkud pochází.

Filozofie a umění

Všechna jeho díla, ať už s antickou nebo s křesťanskou tematikou, mají v sobě neobyčejnou krásu a čistotu. Je příkladem spojení velkých idejí a jejich dokonalého uměleckého ztvárnění. Přestože dnes už jsou mnohé klíče k jeho symbolickým dílům pro nás neznámé a ztracené, zbývá nám jejich krása a nejasné tušení hloubky. Ale i to tušení je tak silné, že nenechá žádnou duši netknutou. A my zatoužíme stát se lepšími a ušlechtlejšími po vzoru těch, kteří se o to samé snažili před námi. Díky tomu, že nám zanechali velké příklady a stopy, můžeme se s nadšením vydat na cestu k sobě samým, k tomu nejvznešenějšímu principu, který vlastníme. □

O PLATONVI, FRANTIŠEK NOVOTNÝ

O autorovi

Prof. PhDr. František Novotný (29. 8. 1881 – 20. 9. 1964) vystudoval klasickou filologii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Tam se setkal s profesorem Josefem Králem, což předurčilo jeho celoživotní dílo. I když se sám ve své skromnosti nepovažoval za filozofa ani přímo za platonika, nýbrž jen za badatele o Platonovi, jeho přínos k platonskému filozofickému zkoumání je velmi významný. Zasloužil se o přiblížení velkého řeckého filozofa široké československé veřejnosti nejenom tím, že velmi zdařile a krásně přeložil kompletní Platonovy spisy do národního jazyka, ale také svou monumentální čtyřsvazkovou monografií „O Platonovi“. Též rozvinul metodu na prokázání autentičnosti děl antických autorů a sám ji použil například u díla historika Sallustia i u samotného Platona. Tato metoda vycházela z jeho bádání o metrice a rytmičtých zákonitostech antické literatury. Ve svém širokém záběru se však neomezoval pouze na práci vědeckou, ale značné úsilí věnoval i pedagogice, včetně osvěty a snahy o zachování a rozvoj kvalitního humanitního vzdělání stojícího na řecké a římské tradici.

Byl profesorem na Masarykově univerzitě v Brně, kde založil klasická studia. Rozsah a kvalita jak překladatelské, tak i vědecké práce věnované Platonovi staví Františka Novotného na zcela ojedinělé a výjimečné místo, a to i ve světovém měřítku.

Tetralogie „O Platonovi“

Jedná se o jedinečnou tetralogii, která je dosud jediným komplexním dílem o Platonově životě a filozofii v českém jazyce. Autor nám zanechal nejen velmi čtivý text, ale i dílo, které poskytuje řadu odkazů do knih samotného Platona. Každý díl obsahuje rozsáhlý rejstřík osob a termínů, o nichž je v díle pojednáno, a samozřejmě i podrobný obsah, díky kterému se v knize čtenář snadno orientuje.

První tři díly (Život, Dílo, Filozofie), které vydal v Praze Jan Laichter v letech 1948–49, přinášejí popis Platonova života, přehled moderního bádání, tradici rukopisnou, především však rozbor díla, a to jak po stránce filozofické, tak i společenské a filologické. IV. díl (Druhý život) vyšel až po smrti autora, v roce 1970. Zde se profesor Novotný pokusil zachytit dějiny a působení platonismu od dob starověku až po novodobou filozofii.

Svým rozsahem a úplností je tetralogie „O Platonovi“ dílem, které je i ve světové literatuře zcela ojedinělé.

V našich sídlech nebo na www.vecnakrasa.cz

UMĚNÍ ZAKLÁDÁNÍ MĚST

U všech starodávných civilizací nacházíme kosmogonické mýty, tj. mýty o stvoření světa. Vyprávějí o událostech, na které se už zapomnělo, o počátcích, pro které neexistují vědecké důkazy. Používají velmi jednoduchý jazyk prostoupený množstvím symbolů. Tyto příběhy z pradávných a prehistorických dob slouží lidem jako vzor pro jejich tvoření a činy. V každém z nás se nachází část, kterou události popsané v mýtech o stvoření mohou oslovit a inspirovat. V každém se také nachází tvůrčí část, která je schopna kreaace, vytváření nového světa. O těch, kteří jsou inspirováni, následně jednají a nakonec přivedou ideu stvoření do světa, v němž žijeme, mluvíme jako o hrdinech, kteří se dotkli božského světa a chtějí svoji zkušenost předat ostatním. Takové způsoby tvoření jsou ve skutečnosti obřady napodobující ceremonie bohů, jež probíhaly při stvoření světa.

Proč opakujeme?

Všichni můžeme alespoň tušit, že čas je cyklický. S příklady cyklů se setkáváme v každodenním životě. Každým rokem prožíváme jaro, které je vždy stejné, a přesto jiné a nové. Představme si, že vše se odehrává jakoby na spirále času. Dostáváme se do zdánlivě stejného bodu, ale na jiné úrovni, jež je dána tím, co přináší život, a tím, co v nás zůstává a co nás změnilo. Tato opakování (můžeme je nazvat návraty) jsou věčným procesem, který lidem umožňuje neustále v sobě odhalovat božské kořeny a dosáhnout světa idejí.

Člověk cítil potřebu opakovat ve svých dílech kosmogonii, opakovat dílo Bohů s touhou po obnově života, renovaci společnosti, s touhou dát impuls pro vznik něčeho nového, co by nebylo zatíženo minulostí v negativním slova smyslu. Cílem bylo vymezit posvátné místo, které by se stalo novým počátkem, novou možností pro lepší život. Tento počátek představoval návrat do zlatého věku, který následoval po stvoření. Zlatý věk byl synonymem pro období, kdy vládla spravedlnost spolu s moudrostí, kdy lidé žili s lidmi, a ne vedle lidí, kdy k lidem promlouvali bohové, lidé bohům naslouchali a řídili si jejich radami. Protože každý známe svoji paměť, umíme si představit, že i paměť lidstva je nástroj nedokonalý. Tak se stávalo, že zlaté období vystřídala období stříbrná, bronzová a železná, ve kterých lidstvo zapomínalo na zákony přírody, na zákony lidskosti. Bylo tedy nezbytné, aby se objevil impuls pro očistění, aby vzniklo nové místo, kde by člověk mohl žít dle své vyšší přirozenosti. Šlo o vytvoření nové formy, která měla nahradit starou, již nevyhovující formu života, a při tom zachovat ideu dokonalého uspořádání.

Zakládání měst tedy kopírovalo stvoření světa. Města (URBS, URBIS) tedy byla kopií světa (ORBIS). Odrážely se v nich tři základní části, tři úrovně, které vytvářejí svět a které nacházíme i v člověku (CHAOS, THEOS, KOSMOS). Část města zasvěcená Bohům se nazývala u Řeků AKROPOLIS (Vyšší Město, Vyšehrad). Odpovídala by světu idejí, tomu duchovnímu v člověku. Byla vždy uvnitř města a vytvářela jeho střed, srdce, které svým rytmem oživovalo celé město. Naproti tomu existovala část, která zahrnovala fyzický svět, konkrétní projevy života, přírodu. Nazývala se AGROS, část pozemská. AGORA byla shromaždištěm, dříve i tržištěm. Šlo o náměstí, které spojovalo vnitřní část města s vnější, sloužilo především ke komunikaci, zajišťovalo kontakt a zprostředkování myšlenek i věcí.

Obnovováním kosmogonických mýtů a obřadů tak vznikají města, místa, kde se setkáváme s částmi zasvěcenými Bohům a s částmi určenými pro běžný život lidí.

V srdci města se nacházel chrám, svatyně, oltář nebo posvátný strom. Často zde hořel věčný oheň, který byl symbolem světla a vítězství nad hmotou, symbolem touhy člověka následovat cestu vzhůru k nebesům. Chrám v sobě uchovával to nejdůležitější pro život města a býval i útočištěm či místem ochrany.

Tak jako ohniště a pole, tak i města mívala na počátku věků tvar kruhu a bývala stejně obehnaná hradbami, které je měly ochraňovat. Tento tvar můžeme popsat jako dokonalý, ten, který představuje jednotu, semknutost a sílu. Kruh je jedním z nejstarších symbolů.

Posvátnost pole a orby

Pole a POLIS – město označují místo, které souvisí s řeckým POLÍXO – vzdělávám, zakládám, stavím. Orání a zušlechťování země je posvátným činem člověka – hrdiny nebo samotného boha, který vytýčuje hranice brázdou. Jde o spojení země se semen: země jako děloha přijímá semeno, aby zrodila nový život. Brázda kolem budoucího města měla i magický význam ochrany – proti moru, ohni a dalším pohromám.

V Egyptě je za vynálezce pluhu pokládán nejvyšší z bohů – Osiris, v Řecku Kronos nebo Prometheus. První orba je připisována i staroitalské bohyni přírody Ceres. V Číně oral sám císař, Syn Nebes. První orba byla pokládána za počátky kultury a civilizace. V našich mýtech se setkáváme s Přemyslem Oráčem, který zúrodňuje svoji budoucí zemi.

Založit nové město bylo tedy opakováním stvoření, významným posvátným obřadem, který měl svá pravidla a hloubku. A ať už jsou starověká města dosud živá, nebo z nich zbyly ruiny, přijíždí do nich množství návštěvníků, kteří stále cítí, že jsou na místě, kde se země a nebe protnulý a člověk vytvořil posvátný prostor. □

Pomník Přemysla Oráče ve Stadčicích

KOUZELNÁ MOC HUDBY

Má hudba pro člověka hlubší význam, ovlivňuje jeho život, nebo je pro něj jen zálibou, kterou vyplňuje svůj volný čas? Jak může být hudba pro člověka užitečná? Proč ji nepoužívá jako lék na bolesti své nemocné duše?

Hudba doprovází herce na divadle, slyšíme ji ve filmu nebo když jdeme na operu, používá se při terapiích, může nám zpříjemnit masáž a někdy i způsobit, že máme větší chuť k nakupování, protože ji slyšíme v každém větším nákupním středisku. Hudba nás zasahuje více, než si připouštíme; to, na co myslíme, může být ovlivněno tím, jakou hudbu posloucháme.

Hudba jako cesta k harmonii

Hudba je lékem na trápení duše. Quintus Horatius Flaccus

Ve starověkém Řecku byla múza hudby Euterpe znázorňována jako dívka s flétnou. Múzy byly pod ochranou boha Apollona, který představoval harmonii a soulad, souznění tónů harmonické stupnice, hudba byla vnímána jako dar bohů, jako nástroj, který nebeskou harmonii přenesl do světa lidí. Proto je v hudbě tak důležitý soulad tónů, rytmus a jejich barva, která dává výslednou melodii, jež probouzí v člověku ušlechtilé city. Jeden tón, který je osamocen na notové lince sám o sobě neznamena nic, ale když dojde k propojení více tónů, vytváří se melodie. Podobné je to i v životě člověka, který, když je osamocen, nezmůže mnoho, ale pokud spolupracuje s ostatními, je schopen dokázat velké věci.

Leonard Bernstein, významný americký skladatel a dirigent, o hudbě prohlásil, že je sama sebou, je jedinečná jako naše země, na které žijeme a vytváří ji množství nádherných tónů, spojujících se v libozvučnou melodii. Je potěšením takovou hudbu poslouchat a vychutnávat si každý tón. Hudba může pozitivně ovlivnit naše myšlenky: pokud je melodie veselá, rozverná a plná veselých durových tónů, v naší mysli se to projeví nadšením, optimismem nebo dobrou náladou. Samozřejmě to může platit i naopak, pokud jsme nešťastní, nedaří se nám v životě a posloucháme smutnou hudbu s mollovými tóny, náš smutek se může prohloubit.

Hudba jako způsob vyjádření myšlenky

Hudba uvolňuje ducha a dává křídla myšlenkám. Friedrich Nietzsche

Hudební obsah může být srovnáván se základní myšlenkou celé skladby stejně jako s ideou každého uměleckého díla, které zasáhne duši člověka a přinutí ho na okamžik se zastavit a přemýšlet o smyslu života, životní cestě a cíli, ke kterému každý směřujeme. Ludwig van Beethoven nazval svoji šestou symfonii *Pastorální*, což by se dalo volně přeložit jako prozaická, poetická a Beethoven ji měl spojenou se životem na venkově, kde je slyšet zpěv ptáků a soužití sedláků s přírodou. V této symfonii se střídá hudba, která odráží štěstí s hudbou dramatickou i mírumilovnou, jednoduše řečeno, je v ní obsaženo vše, co přináší život sám. V úvodu můžeme slyšet šťastnou a radostnou melodii smyčcových nástrojů, která v člověku probouzí pocity štěstí a radosti ze života, proto také sám Beethoven nazval úvod *probuzení radostných pocitů při příchodu na venkov*. Ve druhé větě *Scéna u potoka* je pohyb vody vyjádřen hudebním pohybem tónů, který připomíná tekoucí vodu, podobně jako v případě tónů fléten, které nám připomínají prameny Vltavy ve stejnojmenné skladbě Bedřicha Smetany.

Hudba má moc vyvolat v člověku hluboké city, kdy při poslechu melodie pociťujeme radost, smutek, sounáležitost, lásku, přátelství, důstojnost, dojetí, hrdost nebo ušlechtilost. Slova nahrazují tóny, které vytváří přirozený hudební pohyb a pronikají k srdci posluchače. Hudbu, která odráží pocity a nálady skladatele, uměl skládat i Petr Iljič Čajkovskij. V jeho *Symfonii č. 4 f moll* je krásné vyjádření citového obsahu, kdy se skladba stává věnováním lásky jeho přítelkyni, odráží se v ní naléhavá touha po něčem nedosažitelném. Hudba umí přinést člověku radost, jak to skladatel výstižně vyjádřil, když napsal: *Těš se na radost druhých, a život bude přece jen snesitelný.*

Záměrem skladatele může být čistě hudební náplň díla, ale pokud je k hudbě přidán silný příběh, například ve filmu, je hudba obohacena stejným způsobem, jako je jídlo vylepšeno kořením, které mu dodá osobitou chuť. Příběh a hudba se doplňují a vzájemně obohacují.

Hudba je tedy výsledkem harmonického souladu, souzvuku, spojením tónů podle určitého záměru, plánu, představy skladatele, který navíc volí způsob interpretace konkrétními hudebními nástroji tak, aby výsledkem byl zážitek vzrušující, zábavný i vážný a hluboce působící na posluchače. Hudba má magickou moc, působí na naši představivost, probouzí emoce a dokáže nás přenést v čas i prostor. Abychom našli její smysl, musíme ji mít rádi, zamilovat si ji, poznávat ji trpělivě, postupně, jako milovaného člověka. Pokud se naučíme vnímat krásu hudby, zanechá poslech uměleckého díla hlubokou vzpomínku v naší duši, kterou budeme moci kdykoliv znovu oživit. Stačí k tomu velice málo, pohodlně se usadit a věnovat posvátnou chvíli hudbě. Její kouzlo navždy ovlivní náš život. □

Apollon korunován Múzami, Piat Joseph Sauvage

PROGRAM AKTIVIT

ČERVEN

AKCE KE DNI UMĚNÍ:

GÉNIUS MICHELANGELO
Přednáška s videoprojekcí
Praha, Brno, Ostrava

MANDALA - CESTA K SOBĚ SAMÉMU
Přednáška a workshop – Olomouc

HERMANN HESSE
předáška – Ostrava

POJĎME SE NAUČIT NAMALOVAT
EGYPTSKÝ RELIÉF
workshop - Praha, Brno

PŘEDNÁŠKA NA YOUTUBE

MAHÁTMA GÁNDHÍ
On-line přednáška

SLEDUJTE NÁS

[@NovaAkropolis](https://www.youtube.com/@NovaAkropolis)

[Nova.Akropolis.Ceska.republika](https://www.facebook.com/Nova.Akropolis.Ceska.republika)

KURZ FILOZOFIE PRO ŽIVOT

Chtěli byste lépe poznat sami sebe a svět, který nás obklopuje? Máte otázky a hledáte odpovědi? Existuje více cest, jak je najít. A jednu z nich odjakživa nabízí filozofie. Když se dnes řekne slovo filozofie, často si představíme teoretickou disciplínu odtrženou od praktického života. Tento kurz vám přiblíží filozofii takovou, jaká ve své podstatě je: srozumitelnou a užitečnou v našem každodenním životě.

Filozofie pro Život

PŘÍRODNÍ FILOZOFIE
ČLOVĚK A UNIVERZUM
ODKAZ DÁVNÉ INDIE
ZÁHADY TIBETU
BUDDHISTICKÁ FILOZOFIE
MOUDROST ČÍNY
VÝZVA ŽIVOTA VE SPOLEČNOSTI
PLATON A „MÝTUS O JESKYNI“
ARISTOTELES
PLOTIN A NEOPLATONICKÁ ŠKOLA
DŮLEŽITOST VÝCHOVY
EGYPT
ŘÍM A STOIKOVÉ
DĚJINY, PAMĚŤ A ZKUŠENOST
DĚJINY A MYTOLOGIE
HISTORICKÉ CYKLY
SVOBODA A OSUD

Součástí kurzu jsou cvičení rozvíjející schopnosti člověka:

POZORNOST
KONCENTRACE
PAMĚŤ
IMAGINACE
VŮLE atd.

PODROBNOSTI NA ODKAZU **ZDE**

Umění je Moudrost,
která se proměňuje
ve viditelnou Krásu.

Jorge Ángel Livraga

NOVÁ AKROPOLIS
MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE

FILOZOFIE
KULTURA
DOBROVOLNICTVÍ

www.akropolis.cz